

Heroriëntatie op gebiedsontwikkeling in de Wijde Biesbosch



23 mei 2011

Samenvatting van het rapport voor de Gebiedscommissie Wijde Biesbosch

Namens Regiowaarde door Marien Sonneveld - Interactive Consult

Veranderende kaders, minder knikkers

In 2005 is gestart met de revitalisering van het landelijk gebied. De uitvoering is ruwweg halverwege en er zijn vele succesvolle projecten gerealiseerd, zoals is te lezen op de website www.wijdebiesbosch.nl en in het Gebiedsjaarverslag 2010. Maar de wereld is intussen behoorlijk veranderd. Nieuwe ontwikkelingen en maatschappelijke vraagstukken zetten de partners in Wijde Biesbosch voor nieuwe opgaven. Bovendien wijzigen ook de kaders en de knikkers als gevolg van gewijzigd kabinetsbeleid, het nieuwe provinciale bestuursakkoord en de bezuinigingen. Voor de revitalisering van het platteland is vanaf 2012 nog 1/3 van het oorspronkelijke budget beschikbaar. Verantwoordelijk gedeputeerde De Boer heeft de voorzitters van de reconstructie- en gebiedscommissies uitgenodigd voorstellen in te dienen binnen de volgende kaders.

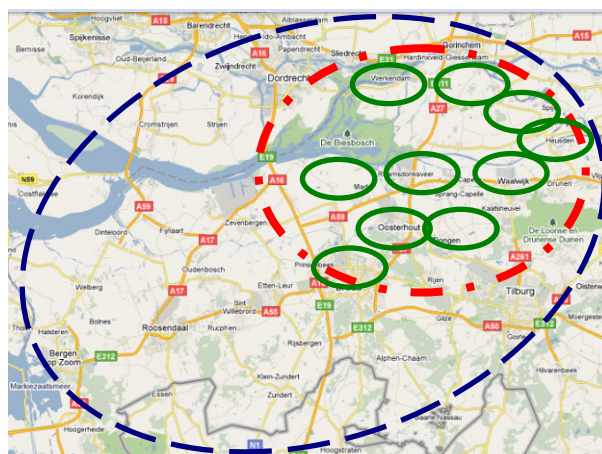


Fig. 1: Schaalniveaus in en rond Wijde Biesbosch

- Een vitaal platteland is van belang voor economisch sterke steden: de nieuwe opgave voor de provincie wordt daarom versterking van stad-landverbindingen.
- Voor facilitering van regio's vraagt de provincie meer inzet van ondernemers en vanuit de streek; ze wil vooral samenwerking en netwerken faciliteren met veel eigen initiatief en daadkracht.
- De revitalisering van het platteland moet goedkoper, efficiënter en met minder bestuurlijke drukte. Nieuwe coalities en innovatieve financiering zijn onderdeel van de opgave voor 2012 en later.

De essentie van het gebiedsproces

Het gaat dus om méér dan herziening van bestaande doelen of aanpassing van budgetten. De gebiedspartners van Wijde Biesbosch vragen zich nu af voor welke thema's en op welk schaalniveau(s) men de samenwerking het beste kan voortzetten. Waar draait het allemaal om? Wat is er nodig om te zorgen dat ook onze kinderen en volgende generaties kunnen wonen, werken en leven in deze regio? Hoe behouden we voor hen de waardevolle elementen van landschap en natuur? En hoe bouwen wij verder aan een gezonde economische ontwikkeling van de regio, die de huidige generatie een goed te verdienen boterham oplevert, maar ook zorgt voor een aantrekkelijk vestigings- en investeringsklimaat voor volgende generaties? Hoe ver-

houdt dit zich met de belangen van meer stedelijke gebieden als Breda/Oosterhout, Tilburg en misschien ook de Drechtsteden? Kunnen we de jeugd een aantrekkelijke toekomst in onze eigen regio bieden met goed onderwijs, uitdagende banen in verschillende sectoren en betaalbare huisvesting? En is dat te combineren bereikbaarheid, zorgbehoeften, lokale voorzieningen e.d.?

De voorzitter van de Gebiedscommissie schreef in het voorwoord van het jaarverslag 2010 al: "Tegelijkertijd wordt er een beroep op ons gedaan om meer in te zetten op 'people en profit' (m.a.w. de – ondernemende – krachten van de streek)." Er zijn daarom veranderingen nodig om de successen tot op heden voort te kunnen zetten.

Opdracht aan de regio

Op 20 april jl. heeft de Agendacommissie* (dat wil zeggen: de reguliere Agendacommissie aangevuld met vertegenwoordigers van andere belanghebbenden) zich gebogen over de vraag hoe we tot antwoorden komen. Daarbij was van belang om voldoende afstand te kunnen nemen van de waan van de dag en "outside the box" te kunnen denken over nieuwe mogelijkheden. Hiervoor is de metafoor gebruikt van een pinguïnkolonie, die maar moeizaam tot

het inzicht komt dat hun ijsberg aan het smelten is. Zie verder in deze notitie voor meer informatie. Deze metafoor is geschreven voor het leiding geven aan veranderingsprocessen. De handvatten die horen bij het boekje worden nu gebruikt, zodat belanghebbenden uit de Wijde Biesbosch eind augustus een doordacht voorstel kunnen presenteren aan gedeputeerde De Boer over de wijze waarop de regio verder wil bouwen aan haar toekomst.

Bijeenkomst van Gebiedscommissie en Ambtelijke Adviesgroep 9 juni a.s.

De maatschappelijke behoeften leiden dus tot verandering, en tot verbreding van de opgaven en doelen voor de regio. Hoe kijken de partners in de Gebiedscommissie Wijde Biesbosch naar die ontwikkelingen in hun regio? Welke noodzaak en kansen ziet men? Met welke partners wil men daar invulling aan geven? Van belang is tegelijkertijd ook te kijken wat er gebeurt bij de omliggende regio's.

Deze vragen staan centraal op de bijeenkomst van 9 juni a.s. De Gebiedscommissie en de Ambtelijke Adviesgroep zullen met elkaar nagaan wat de nieuwe opgaven voor de regio zijn en met welke samenwerkingsverband(en) daaraan invulling gegeven kan worden.

Bij een terugtrekkende overheid en minder beschikbare publieke middelen komt het vooral aan op initiatief vanuit de regio zelf. Dat vraagt een aansprekende visie en een meer flexibele aanpak dan uitsluitend voortzetting van uitvoering van projecten uit het gebiedsplan van 2005. De wereld en de regionale samenleving zijn sindsdien behoorlijk veranderd. Wat is de nieuwe, uitdagende stip op de horizon? En zijn de gebiedspartners ook in de nieuwe context en met minder provinciale middelen in staat en bereid verder uitvoering te geven aan het oorspronkelijke gebiedsplan? Wie zijn dan de komende jaren de 'trekkers' van verandering?

Samengevat gaat het om drie vragen

- Welke thema's zijn van belang en wat zijn de opgaven voor de komende jaren?
- Op welke thema's en op welke schaalniveaus willen belanghebbenden samenwerken en coalities vormen?
- Hoe kunnen initiatief en participatie vanuit de regio gestimuleerd, en meer handelingsperspectief geboden worden?

Kortom: niet de structuur, werkwijze of financiering van het gebiedsproces bepalen de agenda, maar de noden en behoeften in de regio en beleving daarvan in de lokale samenleving. Als daar duidelijkheid over is, volgt daarna wel welke werkwijze daar het beste bij past. Wil daarom alvast nadenken over wat (en wie) nodig is voor een economisch krachtige regio die voortbouwt op duurzame principes en waar het fijn vertoeven is. Op 9 juni geven we daar gezamenlijk een vervolg aan.

Colofon

Stichting Regiowaarde is een netwerkorganisatie voor duurzame regio-ontwikkeling in het landelijk gebied. Zij werkt als intermediair en schakelt derden in voor organisatie en uitvoering van activiteiten, zoals masterclasses, kennisexpedities en expert meetings. Daarnaast begeleidt Regiowaarde desgevraagd gebiedsprocessen en adviseert zij publieke en private partijen over strategie en organisatie van regio-ontwikkeling. Aldus dragen wij zorg voor ontsluiting, verspreiding en toepassing van relevante kennis en praktijkervaring. Regiowaarde is gehuisvest op de Universiteit van Tilburg.

Stichting Regiowaarde
p/a Universiteit van Tilburg
Postbus 90153
5000 LE Tilburg
www.regiowaarde.nl

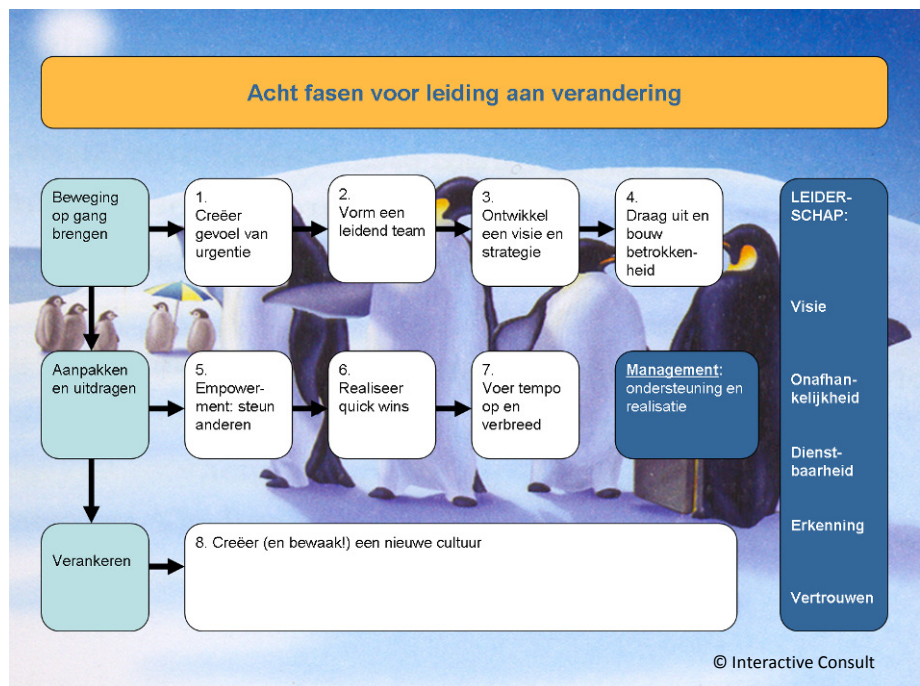
Uitgevoerd door
Interactive Consult
Marien Sonneveld
mobiel: 0622 - 942318
www.interactiveconsult.nl

"Onze Ijsberg smelt!" en de fasen van verandering

Onze ijsberg smelt! – van Kotter en Rathgeber¹ – is een fabel over een pinguïnkolonie, gebaseerd op een boek over leiding geven aan veranderingen. Het boekje is eerder toegestuurd naar alle leden van de gebiedscommissie en op 20 april jl. gebruikt bij de bijeenkomst van de Agendacommissie⁺. Het is een inspirerende metafoor voor leiding aan en omgaan met onzekerheden in complexe veranderingsprocessen. De verschillende rollen en personages van de pinguïns zijn heel herkenbaar. Het boekje biedt goede handvatten voor verkenning van de verschuivingen die in de Wijde Biesbosch plaatsvinden en hoe verandering (ook van de samenwerking) kan bijdragen aan een nieuwe regioagenda, waarin plaats is voor zowel lokale initiatieven en doelen als voor overkoepelende, gezamenlijke regionale en provinciale belangen.

Samenvatting

Dit boek beschrijft de paniek die een kolonie van pinguïns overvalt, als duidelijk wordt dat de ijsberg waarop ze leven op smelten staat. Na aanvankelijk ongelof, ontkenning en bagatellisering slaagt pinguïn Fred met enkele collega's erin de ernst van de situatie te duiden. Nadat de Leiderschapsraad overtuigd is van de urgentie, bedenkt zij een aanpak om oplossingen voor het probleem te verkennen. Een groeiende groep pinguïns raakt overtuigd en komt met ideeën. Het is aan de Leiderschapsraad om sturing te geven aan de vele zinnige en onzinnige, relevante en minder belangrijke oplossingen. Door kleine stappen met zichtbare resultaten groeit het enthousiasme, hoewel natuurlijk niet bij alle pinguïns. Uiteindelijk worden vele pinguïns ingeschakeld om in verschillende rollen bij te dragen aan een oplossing. De uiteindelijke oplossing voor het probleem van de smeltende ijsberg ligt ver buiten de oorspronkelijke denken en leefwereld van de pinguïns. Een zeemeew (die kan vliegen en dus niet plaatsgebonden is) heeft de pinguïns op het idee gebracht niet vast te blijven houden aan hun traditionele ijsberg als leefomgeving, maar zich door een andere leefstijl aan te passen aan de veranderde omgeving: de pinguïns kiezen uiteindelijk voor een nomadenbestaan. De metafoor illustreert daarmee een mooi staaltje van "outside the box" denken.



Vervolgstappen Wijde Biesbosch

Natuurlijk verlopen ontwikkelingen en processen niet volgens een dergelijk strak schema. Zo is het ook niet bedoeld. Het is een voortdurende schakelen en anticiperen. De brief met nieuwe kaders en uitnodiging tot voorstellen van de gedeputeerde vestigt een bepaalde urgentie. Gebiedscommissie en Ambtelijke Adviesgroep zijn nu als eerste aan zet (het team) om tot een bijgestelde of nieuwe visie te komen. Na 9 juni zal dat worden uitgewerkt, waarna – ook tijdens de vakantieperiode – wordt gewerkt aan voortgezette of hernieuwde betrokkenheid. Vanaf september komen dan ook de volgende stappen aan bod.

¹ Kotter, J. & H. Rathgeber (2009) *Onze ijsberg smelt!* Uitgeverij Business Contact, Amsterdam